

Gällivare Kommun

Dokumentnamn Riktlinjer för god ekonomisk hushållning	
Dokumenttyp	Diarienummer
Riktlinje	KS/2024-01456
Beslutad av	Framtagen av
Kommunfullmäktige	Stöd- och utvecklingsförvaltningen
Beslutad	Giltighetstid
KF 2025-03-17 § 67	Från 2025-03-17 tills vidare

Riktlinjer för god ekonomisk hushållning och resultatreserv (RER)

RIKTLINJER

Definition: I Gällivare kommun är *riktlinje* ett samlingsnamn för de dokument som varken kan sägas vara en föreskrift (dvs. rättsregler) eller ett styrande dokument (som styr kommunal verksamhet). Riktlinjer är inte bindande för vare sig myndigheter, enskilda eller kommunanställda, utan är generella rekommendationer om tillämpningen av en lag eller hur någon kan eller bör handla i ett visst hänseende. Syftet med riktlinjer är att säkerställa likabehandling samt god kvalitet i handläggningen av kommunens olika ärenden samt att man som kommunmedborgare lätt kan bilda sig en uppfattning om vad som förväntas när man ansöker om ett stöd, bidrag eller annan offentlig tjänst eller nytta. Riktlinjer finns i kommunens författningssamling.

Innehållsförteckning

1. God ekonomisk hushållning	1
1.1 Bakgrund	1
1.2 God ekonomisk hushållning i Gällivare kommun	1
1.3 Två perspektiv	2
2. Finansiella mål och verksamhetsmål	2
2.1 Finansiella mål	3
2.2 Verksamhetsmål	3
2.3 Bedömning av god ekonomisk hushållning	3
3. Resultatreserv (RER)	3
3.1 Reservering till RER.....	4
3.2 Disponering av RER.....	4
4. Balanskravsutredningen	5
5. Synnerliga skäl	5
5.1 Synnerliga skäl samhällsomvandlingen	6

1. God ekonomisk hushållning

1.1 Bakgrund

Av kommunallagen (2017:725) framgår att kommuner ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer. Kommunfullmäktige ska utifrån det besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Om kommunen har inrättat en resultatreserv (RER) ska riktlinjerna även omfatta hanteringen av denna.

Gällivare kommuns riktlinjer för god ekonomisk hushållning är utformad för att svara upp mot kommunallagens krav på riktlinjer om god ekonomisk hushållning. Riktlinjerna är anpassade för Gällivare kommun och kommunkoncernen. För den verksamhet som bedrivs i bolagsform sker styrningen dessutom genom bolagsordningar, ägardirektiv och andra styrande dokument.

1.2 God ekonomisk hushållning i Gällivare kommun

För Gällivare kommun handlar god ekonomisk hushållning om att styra ekonomin både i ett kortare och i ett längre tidsperspektiv. Grundtanken bakom begreppet god ekonomisk hushållning är att varje generation av invånare ska bära kostnaderna för den service som de själva beslutar om och själva konsumerar, samt att gjorda investeringar ska kunna ersättas.

En viktig förutsättning för att leva upp till kravet är att tillgodose en balans mellan löpande kostnader och intäkter. Verksamheternas nettokostnader bör därför inte öka i snabbare takt än skatteintäkter och statsbidrag. Gällivare kommun bör uppvisa årliga positiva resultat på en nivå som gör att dess ekonomi inte urholkas av inflation eller av för låg självfinansieringsgrad av investeringar.

God ekonomisk hushållning råder då verksamheten utövas på ett ändamålsenligt och ekonomiskt hållbart sätt. Finansiella mål, verksamhetsmål och kommunövergripande inriktningar är då huvudsakligen uppfyllda och kommunens grunduppdrag bedrivs på ett ändamålsenligt sätt. Väl fungerande uppföljning och utvärdering av ekonomi och verksamheter är nödvändiga förutsättningar för att kommunen ska kunna leva upp till kravet på god ekonomisk hushållning.

1.3 Två perspektiv

Begreppet god ekonomisk hushållning har både ett finansiellt- och ett verksamhetsperspektiv. Begreppet god ekonomisk hushållning ska också ses utifrån två dimensioner, att hushålla i tiden samt att hushålla över tid.

Innebörden av det finansiella perspektivet är bland annat att varje generation själv ska bära kostnaderna för den service som den konsumerar. Kommunen måste ange en ambitionsnivå för den egna finansiella utvecklingen i form av finansiella mål.

Verksamhetsperspektivet tar sikte på att kommunen måste bedriva sin verksamhet på ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt för att kunna skapa förutsättningar för en god ekonomisk hushållning. För att säkerställa detta måste det finnas ett klart samband mellan resurser, prestationer och resultat.

Kontinuerliga uppföljningar via delårsrapporter och årsredovisningar syftar till att identifiera hur väl Gällivare kommun lever upp till god ekonomisk hushållning.

2. Finansiella mål och verksamhetsmål

I samband med budgeten ska kommunen ange finansiella mål för ekonomin som är av betydelse för god ekonomisk hushållning. De finansiella målen ska ange de finansiella förutsättningarna och ramarna för den kommunala verksamheten utifrån kommunens ekonomiska situation på kort och lång sikt. De finansiella målen ska följas upp i delårsrapport och årsredovisning. Kommunens revisorer ska göra en bedömning om resultatet i delårsrapport och årsredovisning är förenliga med beslutade finansiella mål.

Verksamhetsmålen ska utvärderas och följas upp i förvaltningsberättelsen, i delårsrapport och i årsredovisningen. För att uppföljningen ska kunna genomföras på ett tillfredsställande sätt är det viktigt att målen är tydligt formulerade och uppföljningsbara. Den politiska ledningens kommunövergripande målinriktningar är styrande för samtliga nedbrutna mål i kommunen och ska långsiktigt leda till en god ekonomisk hushållning utifrån ett verksamhetsperspektiv. Uppföljningen av verksamhetsmålen sker på nämndnivå och sammanfattas på en kommunövergripande nivå i delårs- och årsredovisningen.

2.1 Finansiella mål

I samband med beslut om budget fastställer kommunfullmäktige nivån för finansiella mål för kommande budgetår och resterande år i planperioden. Aktuella ekonomiska förutsättningar för Gällivare kommun tas i beaktande när nivån för de finansiella målen fastställs. De finansiella målen för den kommande planperioden beslutas och framgår av Gällivare kommuns kommunplansdirektiv.

2.2 Verksamhetsmål

Beslutade kommunövergripande målsättningar ligger till grund för framtagandet av verksamhetsplan med mål i styrelse och nämnder. Målen ska vara tydliga och uppföljningsbara. Styrelsernas och nämndernas måluppfyllelse inom respektive målinriktning summeras alternativt värderas utifrån målsättningarnas uppföljningsvariabel på kommunövergripande nivå. Uppföljning sker två gånger per år i delårsrapport och årsredovisning. Nämndernas och styrelsernas måluppfyllelse sammanställs till ett kommungemensamt resultat.

2.3 Bedömning av god ekonomisk hushållning

Årligen genomförs en samlad bedömning om kravet på god ekonomisk hushållning har uppnåtts. Bedömningen baseras på måluppfyllelse vad gäller verksamhetsmål och finansiella mål.

3. Resultatreserv (RER)

Sedan räkenskapsåret 2024 finns det en möjlighet för kommuner att på frivillig basis inrätta en så kallad resultatreserv (RER), i syfte att uppnå god ekonomisk hushållning. Resultatreserven innebär att kommunen har möjlighet att bygga upp en reserv under goda tider för att senare kunna nyttja den under sämre tider. Genom att använda resultatreserven behöver det ekonomiska underskottet, med av kommunfullmäktige särskild antagen åtgärdsplan, inte regleras under de närmaste följande tre åren.

3.1 Reservering till RER

Enligt kommunallagen får reservering göras med högst ett belopp som motsvarar det lägsta av antingen den del av årets resultat eller den del av årets resultat efter balanskravsjusteringar som överstiger:

1. En procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning, eller
2. Två procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning, om kommunen har ett negativt eget kapital, inklusive ansvarsförbindelsen för pensionsförpliktelser.

Resultatreserven för Gällivare kommun maximeras i enlighet med lagstiftningen till 5 % av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag. Avsättning till en resultatreserv är endast möjlig av den del av resultatet som överstiger det finansiella resultatmålet. Detta för att skapa förutsättningar för en långsiktigt god ekonomi med minskad risk att det egna kapitalet urholkas, där investeringar kan självfinansieras och det finns en motståndskraft för kostnadsökningar och dylika parametrar. Det gör det möjligt att parera för svängningar i skatteunderlaget vid lågkonjunktur, hantera tillfälliga kostnadsförändringar samt även konsolidera ekonomin så att den sammantaget är god och hållbar på lång sikt.

3.2 Disponering av RER

För Gällivare kommun gäller att resultatreserven kan användas:

- För att täcka vissa särskilda, planerade kostnader ett enskilt år, exempelvis till följd av nödvändig omstrukturering av verksamhet för att på sikt nå en god ekonomisk hushållning, eller
- För att täcka oförutsedda utgiftsökningar eller inkomstbortfall, så länge det bidrar till att uppnå god ekonomisk hushållning

Sammantaget gäller att disponering av resultatreserv i Gällivare kommun endast kan ske om det bedöms vara i linje med kommunens riktlinje för god ekonomisk hushållning och således inte motverkar möjligheten att uppnå en god ekonomi på sikt.

4. Balanskravsutredningen

I förvaltningsberättelsen ska en utvärdering göras om antagna mål och riktlinjer har uppnåtts och följts. Även den ekonomiska ställningen ska utvärderas. Dessutom är det obligatoriskt att sammanställa en balanskravsutredning som definierar "Årets resultat efter balanskravsjusteringar" och i förekommande fall redovisar förändringen av RER, och i förekommande fall RUR. Av balanskravsutredningen ska "Årets balanskravsresultat" framgå.

I förvaltningsberättelsen ska det framgå om kommunen har negativa balanskravsresultat att reglera från tidigare år. Finns det inget underskott från tidigare år att reglera räcker det att ange att kommunen inte har något balanskravsunderskott.

5. Synnerliga skäl

Enligt kommunallagen ska kommuner varje år upprätta en budget för kommande kalenderår där intäkterna överstiger kostnaderna, det så kallade balanskravet. Det finns vissa möjligheter att hänvisa till så kallade synnerliga skäl för att inte reglera ett negativt balanskravsresultat. Av förarbetena till kommunallagen prop. 2016/17:171 framgår att det ska föreligga mycket speciella skäl till att frångå kravet på att reglera ett negativt balanskravsresultat.

Ett exempel på när synnerliga skäl kan anses föreligga är om en kommun har en stark finansiell ställning. Om kommunen, efter en finansiell analys, konstaterar att det finns eget kapital och realiserbara tillgångar av en omfattning som överstiger rimliga krav på finansiell handlingsberedskap. Ett annat exempel är större omstruktureringsåtgärder i syfte att uppnå god ekonomisk hushållning.

Det är kommunfullmäktige som beslutar om vad som utgör synnerliga skäl för att upprätta en budget som inte är i balans eller för att inte återställa ett negativt balanskravsresultat i samband med årsbokslut. Vid beslut om budget med negativt balanskravsresultat ska kommunfullmäktige ange skäl till varför så kan ske.

5.1 Synnerliga skäl samhällsomvandlingen

I samband med den pågående samhällsomvandlingen i Gällivare kommun, har kommunen avsatt medel till eget kapital och därigenom byggt upp ett ansevärt eget kapital för att möta framtida kostnadsökningar. En bidragande faktor till det ansevärta egna kapital som kommunen har byggt upp, går att hänföra till de ersättningar som kommunen har mottagit från LKAB i samband med samhällsomvandlingen.

Kommunen avser att åberopa synnerliga skäl för kostnader som uppstår på grund av samhällsomvandlingen i de fall de inte ryms inom kommunens resultat, i enlighet med förarbetena till kommunallagen. Synnerliga skäl kommer att åberopas på de projekt som kan hänföras till samhällsomvandlingen och de avskrivningar som följer av projekten.

Ambitionshöjningar eller kostnader som ersatts av extern part räknas inte in i kostnader som kan hänföras till synnerliga skäl.